

Tro virksom i kjærlighet

Prinsippdokument om diakoni for NLM

Forord

Jesus lærte oss at misjon består av evangelisering og diakoni. Det har alltid vært viktig for oss i Norsk Luthersk Misjonssamband å understreke og etterleve dette. Hovedstyret vedtok i 2004 en strategimelding for diakoni i Norge. Nå har hovedstyret sett at det er tid for å streke under viktigheten av diakonien i både det internasjonale og hjemlige arbeidet, og utarbeide en helhetlig strategi.

Behovet for dette dokumentet har blitt aktualisert på ulike vis den siste tiden. Vi har skrevet en ny avtale med Digni (tidligere norsk bistandsnemd for misjon) der dette etterspørres. Likedan opplever vi at partnere i ulike deler av verden gjerne vil vite hvordan vi tenker om diakoni. Vi lever i et samfunn der endringene skjer fort, og flere misjonsfelleskap i Norge har etterlyst hjelp til å bli mer diakonale i sin tjeneste.

«Tro virksom i kjærlighet» har blitt til etter en prosess der mange har fått være med i høringsrunder. Hovedstyret ønsker at dette skal være et dokument som brukes aktivt i samarbeid med kirker og organisasjoner i utlandet, i misjonsfelleskap og ungdomslag, gjenbruksbutikker, skoler, barnehager og leirsteder i Norge. Det arbeides nå med å få skrevet en kortere og forenklet versjon som vil bli publisert så snart som mulig.

Øyvind Åsland

Godkjent i hovedstyret april 2015.

Tro virksom i kjærlighet

Prinsippdokument om diakoni for NLM

Innhold

<i>Innledning – sammendrag</i>	2
<i>Diakonibegrepene – med blikk til Bibelen, kirkehistorien og bruken i dag</i>	3
Forskjellige diakonibegreper i Bibelen – fra en vid til snevrere betydninger	3
Ulike diakonibegreper i kirkehistorien – et kort riss	5
Tre dominerende typer diakonibegrep i dag	7
Erklæringer og dokumenter om diakoni innen NLM i perioden 1991-2009	8
<i>Karitativ diakoni – definisjon av begrepet for vår bruk</i>	10
Hvilke tjenester ordet «diakoni» skal sikte til, er et definisjonsspørsmål	10
Vår definisjon av den karitative diakoni	11
<i>Ulike aktører for det karitative diakonibegrepet</i>	12
Den individuelle diakonien – alle troendes diakonat	13
Forsamlingsdiakonien	13
Organisasjons- og institusjonsdiakoni	14
<i>Diakonienes målgrupper – presiseringer</i>	15
<i>Diakonienes basis og målsetninger – presiseringer</i>	16
<i>Diakonienes forhold til evangelieformidlingen – misjonens to kall</i>	17
<i>Diakonienes forhold til velferdsstatens bistand og omsorgstjenester</i>	20

Innledning – sammendrag

- Ordet «diakoni» er flertydig i NT. Det refererer til flere begreper – fra kristen tjeneste helt generelt til mer spesifikke tjenester.
- Vi velger å la ordet «diakoni» dekke det vi kaller et *omsorgsorientert (karitativt) diakonibegrep* som vi definerer slik:
Diakoni er kristen omsorgstjeneste. Den inkluderer omsorg for lidende mennesker, for fattige, hjelpetrengende og for ensomme. Den inviterer til gjestfrie og inkluderende fellesskap. Den kan inkludere kamp mot urettferdighet og for myndiggjøring og forsoning. Den kan omfatte hjelp til opplæring og utdanning. Den kan inkludere arbeid for vern om skaperverket. Og alt dette bør omslutes av forbønnens tjeneste.
- Diakonien aktører/subjekter kan klassifiseres i tre grupper: (1) Den enkelte kristne, (2) den kristne forsamling, (3) kristne institusjoner og organisasjoner.
- Diakonien målgrupper er alle som trenger diakonens tjenester, uavhengig av tro, rase, kjønn eller andre skillelinjer. I praksis må det likevel prioriteres.
- Diakonien målsetning er at de som opplever at de trenger hjelp, får hjelp.
- Diakoni og evangelisering er to tjenester som Guds folk er kalt til. Begge tjenestene har egne målsetninger, står på egne ben og har hver sin egenverdi.
- Diakonien hører skaperplanet til, og praktiserer og demonstrerer Guds lov. Skal den kunne bekrefte evangeliet, må det *forkynnes* at den er uttrykk for tro virksom i kjærlighet.
- Misjonsbegrepet integrerer diakoni og evangelisering – i det vi gjerne omtaler som en helhetlig misjon.
- Misjonens bistandsinnsats er diakoni – fordi den er motivert ut fra den kristne tro. Statens bistandsinnsats er i seg selv ikke diakoni. Når en kan samles om felles verdier og målsetninger, kan en likevel samarbeide.

Diakonibegrepene – med blick til Bibelen, kirkehistorien og bruken i dag

Dette hovedpunktet dreier seg om å skille mellom de ulike diakonibegrepene.

Forskjellige diakonibegreper i Bibelen – fra en vid til snevrere betydninger

Diakoni (diakonia), som betyr *tjeneste*, er brukt 34 ganger i NT, diakon (diakonos), som betyr *tjener*, er brukt 29 ganger, og *å tjene* (diakonein) er brukt 37 ganger. Ordet «diakonia» brukes i minst tre forskjellige betydninger:

1. *Diakoni i vid forstand* er alle slags tjenester som kristne gjør for Gud og medmenneskene. I denne vide betydningen blir «diakoni»/«tjeneste» å forstå som et annet ord for «nådegave». I 1 Kor 12:4-5 synes ordene «nådegave» og «diakoni» å bli brukt som synonymer. Dermed kan også forkynnelsen av evangeliet og forvaltningen av sakramentene regnes som diakoni. Begrepet *nådegave* dekker både utrustningen til en *tjeneste* og selve tjenesten. Det samme kan sies om diakonien. Den kristne blir ikke bare kalt til en tjeneste, men utrustes samtidig til tjenesten. Det er Ånden som utrufter de troende til tjenester for medmenneskene.

I samsvar med denne vide betydningen av ordet «diakoni» kan ordet «diakon» brukes i den vide betydningen *disippel* (jf. Joh 12:26). Denne betydningen er typisk for bruken av diakon i evangeliene – *en Jesu diakon er en Jesu disippel*. I videste betydning er det å tjene (diakonein) det same som å leve det nye livet i tjeneste for Gud og nesten.

2. *Diakoni kan også dreie seg om definerte tjenester som enkeltpersoner ble kalt til som fast ansatte diakoner*. I Apg 6:1-6 hører vi om sju personer som ble utpekt til å «gjøre tjeneste (diakonein) ved bordene» i urmenigheten i Jerusalem. Flere av de paulinske forsamlingene synes å ha hatt en gruppe menn som de kalte «diakoner» (se Fil 1:1; 1 Tim 3:8-13), som tok seg av visse avgrensede tjenester. Vi finner en tilsvarende gruppe kvinner som ble kalt «forsamlingsenker» (se 1 Tim 5:9-16; se også Rom 16:1; om Føbe).

Det er ikke lett å si hva disse avgrensede tjenestene dreidde seg om, men diakonene var tydeligvis medhjelpere for tilsynsmennene/biskopene (se Fil 1:1 og de tidlige skriftene *Didaché* 15:1 og *Ignatius' brev til Polycarp* 6:1). De assisterte under gudstjenesten, spesielt under agapemåltidet og nattverdfeiringen. De hadde sannsynligvis også ansvar for forvaltningsmessige saker og omsorgen for de fattige.

Selv om vi finner en spesiell gruppe *kalte* diakoner i NT, er det *ikke* grunnlag for å si at NT opererer med en innstiftet *diakontjeneste* som må regnes som uunnværlig i forsamlingene. Vi deler derfor ikke det katolske og anglikanske synet at diakontjenesten er en innstiftet «hjelpепrestetjeneste».

3. *Diakonien inkluderer også omsorgstjenester.* Ordet «diakonia» refererer i mange sammenhenger i Det nye testamentet (NT) til omsorgstjenester for hjelpetrengende – fattige, sultne, tørste, hjemløse, fanger, syke, funksjonshemmede, blinde, enker, foreldreløse, undertrykte, ensomme, innvandrere og hvem det måtte være som trenger hjelp (se 3 Mos 25:35; 5 Mos 24:14; Matt 11:5f; Matt 25:31ff; Luk 4:18; Luk 6:20-23; Luk 12:33; Luk 14:13; Luk 14:21; Rom 12:20; Jak 1:27; Jak 2:15-17; 1 Joh 3:17). Omsorg for innflytterne er spesielt framhevet i Mosebøkene (se f.eks. 2 Mos 22:21; 2 Mos 23:9; 3 Mos 19:33; 4 Mos 15:29; 5 Mos 23:7).

Jesus opptrådte selv som tjenerforbilde da han vasket føttene til apostlene (Joh 13:1-17). Men hans største tjeneroppdrag var at han «kom for selv å tjene og gi sitt liv som løsepenge for mange» (Matt 20:28).

Vi kan også inkludere kampen for rettferd for undertrykte, som var et viktig tema for domsprofetene i Det gamle testamentet (GT). Vi kan her også inkludere vern om skaperverket (jf. 1 Mos 2:15) – ikke minst av omsorg for kommende slekter.

Vi kjenner imidlertid *ikke* til – hverken fra NT eller oldkirken – at ansatte diakoner ble engasjerte i rene omsorgstjenester.

Vi kan konkludere med at ordet «diakoni» i Bibelen ikke refererer til noe klart avgrenset begrep. Det kan variere betydelig hvilke elementer ordet dekker. I videste forstand dekker ordet alle slags trosmotiverte tjenester for Gud og nesten. Vi får heller ikke foreskrevet klare ordninger for noen diakontjeneste. Dermed blir det vanskelig ut fra NT å avgrense en spesiell tjeneste som vi kan betegne som «diakoni» til forskjell fra de vide tjenestebegrepet *diakonia*. Vi kan imidlertid fastslå at «diakonia» dreier seg om kristent forankrede tjenester – gode gjerninger som en frukt av troen.

Ulike diakonibegreper i kirkehistorien – et kort riss

Det kristne skriftet *Didascalia Apostolorum* fra ca. 230 AD framhever følgende som diakonens arbeid: hjelpe syke og andre som trenger hjelp, støtte de fattige og oppsøke ensomme. Forsamlingene fungerte som sikkerhetsnett for medlemmene. Ingen i nød skulle overlates til seg selv. Ifølge dette skriftet var diakonen primært engasjert i omsorgsoppgaver.

På 300-talet synes det som at diakontjenesten ble stadig mer avgrenset til liturgiske oppgaver. Tjenesten utviklet seg til å bli et første trinn i prestedtjenesten. Kirken i middelalderen tok likevel ansvar for det vi omtaler som de *karitative diakonale oppgaver*: Omsorg for syke og døende, og for foreldreløse barn, enker og fattige. Men disse oppgavene ble gjerne omtalt som «*caritas*-oppgaver», kjærlighetsgjerninger, ikke som «diakonia». Og de ble etter hvert mest knyttet til klostrene og ordenene.

Den lutherske reformasjonen reduserte tjenesten med nådemidlene til én tjeneste, ikke lenger tre eller flere (jf. CA 5 og 14). Dermed falt den prestelige diakontjenesten bort. Diakonien ble heller ikke inkludert i Den augsburgske konfesjon (CA) 7 blant kirkens mest grunnleggende kjennetegn. Det må imidlertid nevnes at understrekningen av de gode gjerningene innebar et klart kall til den enkelte kristne om å vise omsorg for hjelpetremende. Jf. CA 6: «Like ens lærer de at denne tro bør bære gode frukter, og at en må gjøre de gode gjerninger som er pålagt av Gud, fordi Gud vil det, ikke for at vi skal stole på at vi ved disse gjerningene skal fortjene rettferdiggjørelse overfor Gud.» Det er ikke frelse i gode gjerningene, men de er pålagt oss av Gud, og våre medmennesker trenger dem.

Det var *pietismen* som banet vei for den mer organiserte diakonien innen lutherdommen. Med vekt på kjærligheten etter Kristi forbilde ble omsorgen for medmennesker i nød viktig. Pietistene ble pionerer på luthersk hold for en sunn kombinasjon av radikal omvendelsesforkynnelse, misjon og karitativ diakoni.

På 1800-talet utløste vekkelsene innen lutherske kirker en omfattende etablering av *diakonale institusjoner og organisasjoner*. I Norge opprettet sykepleieren Cathinka Guldborg (1840-1919) *Diakonissehuset Lovisenberg* i 1868. *Det norske diakonhjem* ble etablert i 1890.

Den lutherske diakonien kom dermed til å dreie seg om en annen type diakoni enn den vi kjenner fra katolsk og anglikansk kirkeliv med de *geistlige* diakoner. Den lutherske diakonien kom til å dreie seg om *omsorgsarbeid* av forskjellig slag – enkeltkristne sine omsorgstjenester, forsamlingsmedlemmenes omsorg for hverandre, og mer profesjonelt

omsorgsarbeid knyttet til egne institusjoner og organisasjoner. Dermed fikk vi en annen type diakoner og diakonisser enn de vi kjenner fra katolsk og anglikansk kirkeliv. Sammenlignet med oldkirkens forståelse, innebar den moderne lutherske forståelsen en innsnevring – fra et videre spektrum av tjenester til omsorgstjenester av forskjellig slag – karitativ diakoni.

Diakonisyntet i de norske misjonsorganisasjonene som vokste fram på siste delen av 1800-talet, ble preget av denne tenkningen, men uten at det diakonale ble tillagt selvstendig verdi ved siden av evangeliseringen. Forholdet mellom diakoni og evangelisering kan karakteriserast slik: Diakonalt arbeid skulle være «døråpner for evangeliet». Var det ikke det, hadde det knapt legitimitet. I praksis ble det likevel lagt stor vekt på det vi kan kalle karitativ diakoni. Det ble imidlertid omtalt som «sosialt hjelpearbeid». Det omfattet både omsorgsarbeid for hjelpetrequende og jordbruks-, helse- og skolearbeid. Ikke minst kom denne type diakonalt arbeid til å prege Det norske lutherske Kinamisjonsforbund, som NLM het fram til 1949. Fattigomsorg og bygging av institusjoner som sykehus og skoler fikk bred plass i arbeidet.

Siden 1970-talet har mange operert med uttrykket «helhetlig misjon» – eller «misjonens holistiske natur». Noen snakker også om «integreert misjon», og mener det samme. Med disse uttrykkene vil en understreke at *ord og gjerning henger uløselig sammen i en kristens liv* – derfor også i misjonærens liv. I møte med timelig nød er det umulig å overse slik nød. Frelsesformidlingen gjennom Ordet og sakramentene, og gode gjerninger som frukter av frelsesformidlerens tro på budskapet som formidles, henger nøye sammen i klassisk luthersk teologi.

Da evangelikale kristne samlet seg til det store internasjonale misjonsmøtet i Lausanne i Sveits i 1974, der *Lausannebevegelsen* ble etablert og *Lausannepakten* utformet, ble det tatt med en paragraf om *den sosiale omsorgen*: I § 5 i pakten heter det at «... sosial omsorg er ikke det samme som evangelisering, politisk frigjøring er ikke frelse. Likevel slår vi fast at både evangelisering og sosiopolitisk arbeid er en del av vår kristenplikt. ... Frelsen som vi påberoper oss, skulle omskape oss fullt og helt, både i vårt personlige og vårt sosiale ansvarsfelt. Tro uten gjerninger er en død tro.»

En snakket om «sosial omsorg»; ordet «diakoni» ble ikke brukt. Det har sammenheng med at diakonen og diakonien i anglikansk kontekst faller inn under prestatetjenesten. En opererer derfor ikke med ordene «diakoni» og «diakon» i Lausannebevegelsen.

Etter Lausannemøtet oppstod det uro innen bevegelsen angående forholdet mellom evangelisering og sosial omsorg (diakoni). Selvsagt skulle en vise sosial omsorg, men hvordan skal vi forstå denne omsorgens relasjon til evangelieformidlingen? På et drøftingsmøte om sosialt ansvar, som Lausannebevegelsen arrangerte i Grand Rapids i USA i 1982, ble det vedtatt en uttalelse med følgende overskrift: *Evangelism and Social Responsibility – An Evangelical Commitment*. Uttalelsen representerte et forsøk på å oppnå enighet om en evangelikal erklæring om diakonalt ansvar («social responsibility»). Det ble enighet om at evangelisering og sosialt arbeid hører sammen som *to sider av same mynt*. Det dreier seg om «tro virksom i kjærlighet» (Gal 5:6). Det begynte å bli akseptert at sosialt hjelpearbeid må tilregnes en *egenverdi*. Diakonien verdi er ikke bare dette at den kan fungere som en plogspiss og døråpner for evangeliet. Diakonalt arbeid er en egen tjeneste Gud kaller oss til. Slikt arbeidet er verdt noe i seg selv.

På Lausannebevegelsens neste store internasjonale møte, i Manila i 1989, ble det vedtatt et tilleggskdokument til *Lausannepakten*, det såkalte *Manilamanifestet*. Her ble i tillegg til sosialt hjelpearbeid også arbeid for rettferd og fred framhevet. Dessuten ble det endelig fastslått i evangelikal sammenheng at sosialt hjelpearbeid har *egenverdi*. Samtidig ble det fastholdt at «Evangelism is primary because our chief concern is with the gospel, that all people may have the opportunity to accept Jesus Christ as Lord and Saviour.» (§ 4).

Det siste og mest omfattende konferansedokumentet fra Lausannebevegelsen er det som ble vedtatt i bevegelsens tredje store konferanse, i Cape Town i 2010. Det har fått navnet *Cape Town Commitment* (CTC). Heller ikke her er ordene «diakoni» eller «diakon» tatt i bruk, av samme grunn som de er utelatt i de to første erklæringene. Men CTC framhever *saken* diakoni som viktig. I punkt 7 i del I *Vi elsker Guds verden*, i underpunkt C heter det: «En slik kjærlighet til de fattige krever at vi ikke bare elsker barmhjertighet og barmhjertighetsgjerninger, men at vi også utviser rettferdighet gjennom å avsløre og stå imot alt som undertrykker og utbytter de fattige.»

Tre dominerende typer diakonibegrep i dag

I hovedsak finner vi tre noe ulike typer diakonibegrep i bruk i dag:

1. Den første typen dreier seg om *de geistlige diakonibegrepene*. Diakontjenesten er første trinn i tjenesten som prest.

2. Den andre typen er tjenester av mer *administrativ karakter* – tillitsverv som en blir valgt til, eller stillinger en blir ansatt i. Tjenesten kan innebære et visst karitativt ansvar. Denne typen diakoner finner vi for eksempel *presbyterianske kirker*.

Den Evangelisk Lutherske Frikirke opererer med denne typen diakoni og kaller de som utpekes til den, for «diakoner». Frikirken var i starten sterkt påvirket av presbyteriansk tenkning. Det norske lutherske Kinamisjonsforbund var i starten preget av Frikirkens presbyterianske ordningstenkning og opererte med de samme typene tjenester. Kinamisjonsforbundet definerte diakonens arbeidsfelt på følgende måte i ritualet for ansettelse av diakonene: «... *se til menighetens fattige og syke og med troskap ta vare på menighetens penger og annen eiendom.*» Det het ellers at «*Diakonene tar seg av menighetens økonomiske og praktiske spørsmål og tilser de fattige i menigheten.*»

3. Tredje typen diakoni, den karitative, dreier seg om *omsorgstjenester av forskjellig slag*. Det dreier seg om *nådegaver* innen omsorgsfeltet. Kallet til slike tjenester gjelder det allmenne prestedømmet, alle kristne. Samtidig kan forsamlinger ansette personer i faste stillinger til å ivareta omsorgsoppgaver i forsamlingen og forsamlingens nærmiljø. Det kan også dreie seg om diakonale institusjoner og organisasjoner som tar seg av omsorgsoppgaver i langt mer omfattende og profesjonell forstand enn det som er mulig i en lokal forsamling.

Det er denne måten å tenke diakoni på som er mest vanlig i luthersk sammenheng i dag. Det er denne typen diakoni NLM i dag sikter til med ordet «diakoni».

Erklæringer og dokumenter om diakoni innen NLM i perioden 1991-2009

Vi vil nå presentere en kort oversikt over hvordan *NLM har forstått saken diakoni* i sine dokumenter fra tiden etter Manilamøtet i 1989. Da bør vi først si at Kinamisjonsforbundets diakonbegrep, der det administrative utgjorde tyngdepunktet, som i Frikirkens forståelse, er å regne som historie.

Tar vi for oss tiden etter Manilamøtet, finner vi fem sentrale NLM-dokumenter, som berører saken diakoni: Det starter med *Prinsipperklæring om misjon*, vedtatt på generalforsamlingen i Bergen i 1991. Der heter det om diakonien side 7:

«Jesu tjeneste innebar både forkynnelse og omsorg for menneskenes timelige vel. Han både underviste og leget sykdom og nød. Slik skal også disiplenes tjeneste være. I Guds ord finnes ingen

motsetning mellom tjenesten med evangeliet og 'Kristi hendes gjerning' blant mennesker i sosial nød. Det er derfor en viktig målsetning for oss som misjon å møte ulike typer menneskelig nød med adekvat hjelp.»

Prinsipperklæringen tar avstand fra det syn at diakonien bare skulle være et middel (en døråpner) for evangeliet. Den tar også avstand fra det syn at diakonien skulle være et «synlig uttrykk for selve evangeliet» (se side 27).

I plandokumentet *Visjon og virkelighet* fra 1997 gis uttrykk for samme syn (se side 19).

I strategidokumentet *Herre, vis oss din vei: Visjonsdokument for perioden 2003-2007* leser vi under punkt 3.4 med overskriften «Diakoni»:

«I vår misjonsforståelse hører evangelisering og diakoni sammen som to partnere som begge har sin egen verdi. ... Det er et todelt oppdrag som forplikter Jesu kirke og derfor også vår organisasjon. Vitnesbyrdet og de gode gjerningene, forkynnelsen og diakonien, må være integrerte deler både i vårt misjonsarbeid, forsamlingsarbeid og i et hvert kristenliv.»

Her framheves et misjonsbegrep som integrerer forkynnelse og diakoni.

Strategimeldingen om diakoni fra 2004, *Diakoni – fordi han elsket oss først*, definerer diakonien slik side 5:

«Diakoni betyr 'tjeneste' og i videste forstand er enhver menighetstjeneste diakoni. I denne sammenhengen tenker vi spesielt på de tjenestene som ikke er av forkynnende art, men som vi kan kalle omsorgstjenester. Diakoni er forsamlingens og den enkeltes omsorgs- og fellesskapsbyggende tjeneste for våre medmennesker, både i og utenfor forsamlingen.»

Vi legger merke til at her framheves både omsorgstjenester og fellesskapsbyggende tjenester. Ellers blir diakonien avgrenset overfor de forkynnende tjenestene. Målgruppene er både kristne (i forsamlingen) og ikke-kristne (utenfor forsamlingen).

I NLMs siste strategimelding, som ble vedtatt på generalforsamlingen i 2009, *Misjonsstrategi mot år 2020: «Der hvor Kristi navn ikke før var nevnt»*, blir diakonien avgrenset slik i punkt 5.9 «Diakoni og bistand»:

«Det diakonale arbeidet er nestekjærlighet i praksis. Det må legges vekt på den enkelte kristnes diakonale ansvar for å vise omsorg for sin neste i hverdagen. Men også menigheten har et diakonalt ansvar, ut fra de menneskelige og økonomiske ressurser som står til rådighet. Både helsetjenester og opplæringstiltak er viktige. Mor og barn er prioriterte grupper.

Bistandsarbeidet har som mål at mennesker skal styrkes til å kunne bedre livsvilkårene for seg selv og sitt samfunn. Det er særlig rettet mot fattige og marginaliserte grupper. Hjelpen er rettet mot alle mennesker, uavhengig av tro og etnisk tilhørighet.»

Det kan synes som at det blir skjelt mellom diakoni og bistand, men det var nok ikke meningen. Bistandsbegrepet er å forstå som inkludert i diakonibegrepet. Dette går også tydelig fram av et dokument fra 2006 – om strategi for bistandsarbeidet. Der heter det: «Utviklingsarbeid [bistandsarbeid] er en del av NLMs diakonale arbeid.»

Ellers ser vi at strategidokumentet fra 2009 regner «opplæringstiltak» som en del av diakonien. Dette vil bli fulgt opp når det nedenfor vil bli utredet hva som skal regnes til NLMs totale *diakonale* kall.

Hermed har vi helt kort presentert NLMs syn på diakoni slik det har kommet til uttrykk i seks prinsipp- og strategidokumenter fra perioden 1991 til 2009.

Karitativ diakoni – definisjon av begrepet for vår bruk

Vi vil nå sirkle inn ett av de tre typene diakonibegreper – det som synes å være mest relevant å operere med i vår lutherske sammenheng, og som samtidig befinner seg innenfor rammene av det som skriftmaterialet sier om å tjene.

Hvilke tjenester ordet «diakoni» skal sikte til, er et definisjonsspørsmål

Som vi har sett, opererer ikke NT med noe klart avgrenset diakonibegrep. Dersom vi ønsker å operere med termene «*diakon*» og «*diakoni*» i tillegg til det generelle norske oversettelsene av disse ordene, «tjener» og «tjeneste», så blir det *opp til oss å definere hva de skal bety* – vel å merke innenfor de vide kategoriene *tjener* og *tjeneste* i NT – altså de vide betydningene av de to greske ordene i NT. Samtidig har vi, som vist, en tradisjon for bruken av ordet «diakoni» i karitativ betydning i luthersk sammenheng siden 1800-talet. Denne tradisjonen vil det være naturlig å ta hensyn til, men gjerne slik at vi inkluderer «omsorgstjenester» i ganske vid forstand. Ellers bør vi så langt som mulig etterstrebe å operere med et felles diakonibegrep i de kontekstene NLM arbeider.

I internasjonal evangelikal kontekst vil nok saken fortsatt bli omtalt som «social ministry/ social responsibility/ social care/ social work» – av hensyn til anglikansk språkbruk og

språkbruken i kirker som opererer med diakonen som en kirkelig forvalter. De lutherske reformatorene omtalte saken som «tjenester med gode gjerninger».

Vår definisjon av den karitative diakoni

Kjernen i den karitative diakonien er *kristen nestekjærlighet som kommer til uttrykk i omsorg for mennesker i nød*. Det dreier seg om å hjelpe fattige som mangler de mest nødvendige tingene til livets opphold: klær, hus og mat. Det dreier seg om å ta seg av foreldreløse barn, funksjonshemmede og hjelpetrengende eldre. Det dreier seg om å se til ensomme, syke, forfulgte og fengslede, og andre lidende. Brevlitteraturen i NT inneholder en rekke formaninger til å vise omsorg overfor slike mennesker (jf. for eksempel Gal 6:2; Fil 2:4).

Til denne typen diakoni bør vi også kunne regne det *inkluderende kristne fellesskapet*, slik det ble gjort i NLMs definisjon fra 2004. Nærslektet med dette er omsorgstjenesten *gjestfrihet*, som er blitt tillagt stor vekt i kirken gjennom tidene (jf. lignelsen om Guds rike som et gjestebud/bryllup; jf. også Salme 23:5-6 og Rom 12:13: «Legg vinn på å være gjestfrie»; jf. Hebr 13:2). NLMs nærmiljøsentre plasserer seg her som både diakonal og evangeliserende virksomhet.

Vi vil videre inkludere mer enn omsorgstjenester i snever forstand. I den senere tid har en lagt vekt på kamp mot *urettferdighet* for alle som blir utsatt for undertrykkelse og annen urett. Det dreier seg om kamp mot forfølgelse og mangel på trosfrihet, mot rasisme, slaveri, kvinneundertrykkelse, utnyttning av barn og annen urett som en bibelsk fundert etikk vil måtte avvise. Rettferd i betydningen *materiell utjevning* til fordel for fattige enkeltmenneske og grupper er også blitt viktig (jf. Matt 23:23). Vi må ikke bare møte nød og avhjelpe den, men også spørre etter nødens årsaker i urettvise forhold, og vurdere hva vi kan gjøre med disse. Dette kan innebære kritikk av politiske instanser. Det dreier seg om myndiggjøring av mennesker som er undertrykte på mange forskjellige måter. Det hører også med å arbeide for forsoning mellom de berørte partene. Forsoningsarbeid bør også kunne regnes som en av den karitative diakoniens oppgaver.

Hva med barnehage- og skoledrift, og *hjelp til opplæring og utdanning*? Denne typen hjelp utgjør en vesentlig del av misjonsorganisasjonenes og andre hjelpeorganisasjoners bistand i fattige land. Når denne typen hjelp er ytt av kristne organisasjoner motivert av nestekjærlighetsbudet og fremmer kristne verdier, må vi kunne si at også dette er diakoni (jf.

strategimeldingen fra 2009). Det dreier seg om omsorg for mennesker som trenger hjelp til å forbedre sine levevilkår. NLMs barnehage- og skoledrift i Norge bør også kunne regnes som diakoni. Det dreier seg om tjenester som en tilbyr med det formål å bidra til dannelsen av barn og unge i samsvar med kristne verdier – i sosiale sammenhenger preget av disse verdiene. Samtidig har barnehage- og skolearbeidet både ute og hjemme det formål å formidle evangeliet til barn og unge. Arbeidet omfatter begge tjenestetypene.

I dag blir også *omsorg for og vern om skaperverket* i økende grad regnet som en sak som den karitative diakonien bør inkludere. Det dreier seg om å ta vare på skaperverket av omsorg for kommende slekter. Vi er kalt til å «dyrke og verne hagen» (1 Mos 2:15), ikke ødelegge den.

En viktig tjeneste til hjelp for alle hjelpetrequende er *forbønnen* – både den enkeltes forbønn, forbønnene i mindre grupper og forsamlingenes forbønner når de kommer sammen.

Bør vi regne *sjelesorgen* som en del av diakonien? Det er ikke uvanlig å gjøre det, siden åndelig nød ofte går hånd i hånd med timelig nød. Selv om vi regner nådemiddelforvaltningen og diakonien som to ulike tjenester, vil de to tjenestekategoriene veldig ofte gå hånd i hånd i den enkelte kristnes tjenester. Sjelesorgen er et eksempel på det.

Dermed kan vi definere den karitative diakoni slik: *Diakoni er kristen omsorgstjeneste. Den inkluderer omsorg for lidende mennesker, for fattige, hjelpetrequende og for ensomme. Den inviterer til gjestfrie og inkluderende fellesskap. Den kan inkludere kamp mot urettferdighet og for myndiggjøring og forsoning. Den kan omfatte hjelp til opplæring og utdanning preget av kristne verdier. Den kan inkludere arbeid for vern om skaperverket. Og alt dette bør omsluttes av forbønnens tjeneste.*

Ulike aktører for det karitative diakonibegrepet

Den karitative diakonien blir utøvd av ulike aktører eller subjekter. Vi vil skjelne mellom tre kategorier aktører: (1) *den individuelle kristne*, (2) *kristne forsamlinger*, (3) *kristne institusjoner og organisasjoners diakonale prosjekter*. NLMs siste strategimelding, som ble vedtatt på generalforsamlingen i 2009, opererer med disse tre kategoriene. Noen vil i tillegg operere med aktører for *internasjonal diakoni* som en fjerde kategori.

Den individuelle diakonien – alle troendes diakonat

Den individuelle kristnes diakoni blir gjerne omtalt som «alle troendes diakonat». Alle kristne er kalt til diakonal tjeneste av forskjellig art i forskjellige sammenhenger – å vise nesten kjærlighet og omsorg. Den individuelle diakonien utøves i forsamlingen, i familien, på arbeidsplassen, i nærmiljøet og av misjonæren i en fremmed kultur (jf. Matt 6:3; Gal 6:2; 1 Pet 4:10-11). Det er en kristen plikt å yte hjelp og omsorg så langt en kan.

Det dreier seg altså om kristen nestekjærlighet som frukt av troen. Den individuelle diakonien er dermed uttrykk for *den nye lydighet* i den enkelte kristnes liv som *gjennfødt* – slik det blir levd i *Åndens kraft*. Diakonien har altså sin *basis i troen* og følger som en *organisk konsekvens av troen og gjennfødselen*. Den er *tro virksom i kjærlighet* (Gal 5:6). Slik er den en del av vår helliggjørelse som kristne.

På Lausannebevegelsens møte i Grand Rapids i 1982 ble nettopp Gal 5:6 framhevet som et kjerneord om forholdet mellom evangelisering og diakoni. Dersom vi *ikke* lar troen være virksom i kjærlighet, vil den til slutt dø, og vi har ikke lenger noe evangelium å vitne om. I Det lutherske verdensforbunds hefte *Diakoni i kontekst* heter det: «Å gjøre godt mot andre er en integrert del av det nye livet vi blir gitt i Kristus.» (s. 34). Og i Den norske kirkes (Dnks) *Plan for diakoni* står det: «Diakoni er en del av det å være et troende menneske.» (s. 9). Så bør vi huske at i de fleste omsorgsrelasjoner vil begge parter både gi og få.

Selv om en kristens arbeid og tjenester i alle deler må regnes som tjenester for Gud og nesten, bør likevel ikke alt en kristen gjør, som er rett og godt, regnes som diakoni. Vi ønsker å avgrense diakonibegrepet til gjerninger kjennetegnet av *omsorg* for våre medmennesker, som understreket i første setningen i vår diakonidefinisjon: *Diakoni er kristen omsorgstjeneste*.

Forsamlingsdiakonien

Den kristne forsamling har et felles ansvar – som forsamling – for menneske som trenger hjelp. Diakonien bør regnes som ett av den kristne forsamlings kjennetegn. Arbeidet utgår på en forpliktende måte fra ledelsen i forsamlingen og kan til daglig være ledet av en fast ansatt forsamlingsdiakon. Vedkommende kan gjerne organisere en gruppe av frivillige som medhjelpere (jf. Apg 6:1-6). Den enkeltes innsats har sin basis i den individuelle diakonien.

Menneskene som trenger hjelp og omsorg, finner vi både blant forsamlings egne, «vår familie i troen» (Gal 6:10), og blant de utenfor: «Så la oss gjøre godt mot alle» (samme vers). Nestekjærligheten skal i prinsippet favne alle mennesker – til og med ens fiender. Samtidig sier det seg selv at våre konkrete gode gjerninger primært må rettes mot de vi jevnlig ferdes blant i familien, forsamlingen og lokalsamfunnet, og som trenger omsorg og hjelp. «Vår familie i troen» hører til der.

Organisasjons- og institusjonsdiakoni

Dette er diakoni på et mer profesjonelt plan enn forsamlingsnivået. Denne typen blir aktuell når det trengs en mer strukturert og profesjonell tilnærming, som bare institusjoner og større organisasjoner kan ta på seg – som for eksempel større bistandsprosjekter. Gjennom tidene er det primært kirken som har bygget sykehus og barnehjem. Historisk sett har diakonien utgjort utviklingsfronten i helse- og omsorgsarbeid i vår del av verden. I vel utviklede land som Norge er det velferdsstaten som tar seg av det meste av disse tjenestene i dag. Likevel bidrar organisasjoner og institusjoner med kristen diakonal identitet ennå til velferdsstatens helse-, omsorgs-, barnehage- og skolearbeid.

Skapelsesteologien danner basis for et bredt samarbeid om helseinstitusjoner, utdanning og andre prosjekter med styresmakter og alle mennesker av god vilje. Her må vi vurdere kritisk til enhver tid om det fins et felles verdigrunnlag i tilstrekkelig omfang som vi kan legge til grunn.

Den internasjonale diakonien, som noen opererer med som en egen kategori, dreier seg om enkeltkristnes, menigheters og kristne organisasjoners hjelp overfor nødlidende i andre land, ofte i samarbeid med andre aktører, som sekulære statlige eller ikke-statlige organisasjoner, eller lokale aktører som lokale kirker og myndigheter. Denne diakonien er ikke en egen type på linje med de tre første, men inkluderer alle de tre første typene. Den internasjonale diakonien blir i stor grad realisert gjennom misjonsorganisasjoner og kristne hjelpeorganisasjoner. Det særegne ved den er at den er grensekryssende.

Diakonien målgrupper – presiseringer

Diakonien *målgrupper* er *alle mennesker* som trenger omsorg og hjelp – uansett religiøst eller livssynsmessig ståsted. Alle strategimeldingene og prinsippdokumentene vi har sitert fra, legger vekt på dette.

Vi kan derfor *ikke gjøre kristen tro* til et *vilkår for diakonal hjelp*. Vi kan heller *ikke* kreve at hjelpetrengende lover å *bli* kristne som en betingelse for hjelpen. Vi kan ikke engang kreve at de godtar å *lytte til kristen forkynnelse* – hvis de *ikke* ønsker det.

I mange kulturer vil det være naturlig å tro at en må bli kristen før en kan få hjelp av kristne. Derfor bør det understrekes at dette ikke er tilfelle. Vi stiller ingen trosrelaterte betingelser for hjelpen vi gir. Derimot kan det ofte med fordel stilles krav om eigeninnsats fra de hjelpetrengendes side. *Hjelp til selvhjelp* er et godt prinsipp.

I NORMEs dokument, *Codes of Conduct* – om hvordan misjonærer bør respektere menneskerettene, heter det: «Utviklings- og nødhjelpsinnsetts bør gjennomføres uten hensyn til religiøs, rasemessig tilhørighet eller andre skillelinjer og bør først og fremst ta sikte på å hjelpe de svakeste i samfunnet.» Dette har NLM forpliktet seg på. Det viktig å se de som lider mest nød – både rundt oss i nærmiljøet og hvor de enn måtte finnes i verden.

I dokumentet, *Christian Witness in a Multi-Religious World: Recommendations for Conduct*, heter det om det samme (*Principles*, pkt. 4): «The exploitation of situations of poverty and need has no place in Christian outreach. Christians should denounce and refrain from offering all forms of allurements, including financial incentives and rewards, in their acts of service.» Bak dette dokumentet står tre grupperinger: Kirkenes verdensråd, Den romersk-katolske kirke og World Evangelical Alliance (WEA).

Likevel heter det i Skriften, som allerede berørt, at *medkristne* hører med til de som bør vises ekstra oppmerksomhet – fordi de står oss nær. «Så la oss gjøre godt mot alle så lenge det er tid, og mest mot dem som er vår familie i troen.» (Gal 6:10). I prinsippet skal nestekjærligheten favne alle. Gjennom bønn og givertjeneste når vi også de som er langt borte. I vår praktiske diakoni kommer vi imidlertid ikke forbi å prioritere, og da står våre nærmeste i menighet, familie og lokalsamfunn i fremste rekke.

Diakonien basis og målsetninger – presiseringer

Gud utøver en dobbel gjerning i verden – som *oppretholder* og som *freiser*. I den karitative diakonien tar den kristne del i Guds *oppretholdende* gjerning. Diakonien hører derfor hjemme på skapelses- og opprettholdelsesplanet.

Selv om diakonien hører til på skaperplanet, kan den ikke være normert ut fra den allmenne lovåpenbaringen alene, men må være *basert på Guds lov og vilje i hans Ord* som overordnet norm. Den kristne etikken, basert på Guds lov i Guds Ord, er altså diakoniens normgrunnlag.

Målsetningen med karitativ diakoni er kort og godt at mennesker som opplever behov for hjelp, skal få hjelp. Når den hjelpetrengende har fått hjelp, er målsetningen med den konkrete diakonale hjelpen oppnådd. Vi sier derfor at den karitative diakonien har *egenverdi*. Det fins altså ikke noen målsetning som er overordnet den målsetningen at hjelp blir gitt og mottatt.

Når vi snakker om diakoniens målsetning, vil vi presisere at – selv om diakonien vil bidra til å «gjøre godt mot alle» – er det *ikke* et mål å skape et gudsrike på jorden. Vi lever under følgene av syndefallet i en verden som vil forgå når Jesus kommer tilbake. Det dreier seg om å mildne konsekvensene av synden og den forbannelsen syndefallet medførte – inntil Gud oppretter riket i herlighet. *Manilamanifestet* advarer i § 4: «Our commitment to social action is not a confusion of the kingdom of God with a Christianized society.»

Men skal ikke diakonien fungere som «plogspiss og døråpner for evangeliet» som en gjerne har sagt og vektlagt tidligere innen den nyere protestantiske misjonsbevegelse? Diakonien evne til å styrke forkynnelsestroverdighet og samle tilhørere om forkynnelsen av evangeliet har ofte vært styrende for hvilke diakonale oppgaver som er blitt prioritert.

Mot denne tankegangen – at diakonien har sin legitimitet i å fungere som døråpner for evangeliet – kan vi hevde, som det ble gjort i NLMs strategimelding om diakoni fra 2004, side 11: «Dersom vi ser på diakonien kun som et middel for å nå mennesker med evangeliet, reduseres kjærlighetsgjerninger til et middel for å nå et høyere mål.»

Helsearbeid har som mål å gjøre syke friske, matutdeling og har som mål å gjøre sultne mette, og arbeid for rettferd har som mål å fremme rettferd for dem som lider urett. Diakonien har dermed som sagt *en egenverdi* – sine egne målsetninger – som lar seg oppfylle

selv når *ingen* dører blir åpnet for evangeliet. Vi kan utøve sann og god diakoni og fullføre alle våre diakonale målsetninger uten at noen kommer til tro.

Vi gjør gode gjerninger som en *følge av troen*. For de hjelpetrengendes del gjør vi gode gjerninger rett og slett fordi de trenger våre gode gjerninger her og nå.

Likevel kan diakonien ofte *fungere* som en døråpner for evangeliet. Vi bør ikke legge skjul på at den hjelpen vi tilbyr, er forankret i den kristne tro. Selv om diakonien har sin egenverdi og *ikke* må brukes som lokkemat til omvendelse, så har mottakerne av kristent bistandsarbeid rett til å få *vite hvem hjelpen kommer fra*, fra kristne som mener de er *motivert av Guds kjærlighet* og kalt av Gud til gode gjerninger i samsvar med hans gode lov. Og drivkraften er Guds kjærlighet i Kristus. «Kristi kjærlighet tvinger oss.» (2 Kor 5:14). «Vi elsker fordi han elsket oss først.» (1 Joh 4:19).

Informasjon om hvem hjelperne er, hører jo ellers med til kravet om åpenhet rundt arbeidet, som det heter i *Codes of Conduct*: «Misjonsorganisasjonene skal gi en sann framstilling av sin basis, sitt formål, sine verdier og arbeidsmetoder.» Unntak fra regelen om full åpenhet må tillates i sammenhenger der åpenhet vil medføre alvorlig fare for forfølgelse. Diakonale framstøt kan altså åpne opp for nye evangeliseringsmuligheter, liksom forkynnesframstøt på nye steder konfronterer misjonærene med nye diakonale utfordringer.

Rettmessig, god og betingelsesfri diakoni vil normalt fungere som *tegn* som *stadfester Guds gode bud og Guds kjærlighet* der diakoni og forkynnelse av evangeliet går hånd i hånd. Diakonien vil understreke forkynnens troverdighet når denne på sin side forklarer at diakonien har sin kilde i Guds kjærlighet som er virksom gjennom hans tjenere. Derfor er det viktig at vi så godt som mulig knytter diakoni og forkynnelse sammen – samtidig som vi holder klart for oss at kallet til diakoni og kallet til å vitne om Kristus dreier seg om to forskjellige kall hver med sin egenverdi – som vi skal utdype i neste punkt.

Diakonien forhold til evangelieformidlingen – misjonens to kall

I flere av NLMs strategidokumenter blir det framhevet at den kristne, forkynneren, misjonæren og misjonen har *to kall* (eller vi kan si: et to-delt kall): Det ene er kallet til å være god, gjøre godt, ta seg av de som lider nød, med andre ord kallet til diakoni. Det andre er kallet til å vitne om Kristus, å forkynne Guds Ord.

Prinsipperklæring om misjon (1991) påpeker at misjonskallet inkluderer både «tjenesten med evangeliet» og «Kristi henders gjerning blant mennesker i sosial nød» (side 7).

I dokumentet *Herre, vis oss din vei: Visjonsdokument for perioden 2003-2007*, punkt 3.4, heter det at «evangelisering og diakoni hører sammen som to partnere som begge har sin egen verdi.» Det heter videre: «Diakonien er avhengig av forkynnelsen for at den skal få sin rettmessige plass i det kristne fellesskapet og den kristne forsamlingen. Forkynnelsen er avhengig av diakonien for å ha troverdighet.»

I *Strategimelding for diakoni i Norge* (2004) leser vi side 6 om «Jesu dobbelte sendelse»: «Da Jesus sendte ut sine disipler, var det med en todelt oppgave: å forkynne evangeliet og å lindre nød – for intet. Jesus gjorde begge deler. Hele hans virke er en helhet av forkynnelse og omsorg for medmennesker.»

Diakonien sin plass og form vil i stor grad være bestemt av hvilke behov vi møter i lokalsamfunnet der vi lever og arbeider. Behovene NLM blir konfrontert med i Etiopia, er ganske forskjellige fra behovene NLM møter i Japan. Fordelingen mellom de to oppgavene – forkynnelse og diakoni – er avhengig av både lokale behov og personlig kall – og ikke minst sendeorganisasjonens målsetninger og kall. Uansett hvordan fordelingen ordnes, vil kallet være todelt – det inkluderer både Ordets tjeneste og diakoni.

Nå bør det sies at for det enkelte mennesket er evig frelse viktigere enn timelig hjelp. Men vi er kalt til å formidle begge deler. Derfor hører begge kallene med til det å være en kristen, en misjonær og en misjonsorganisasjon. Det går ikke an å være kristen uten å være diakonalt innstilt. Det går derfor ikke an å være misjonær uten å vise diakonal omsorg. På den annen side er en kristen bistandsarbeider, for eksempel en legemisjonær, samtidig kalt til å være vitne om Kristus i sin daglige gjerning. Det diakonale og det forkynnende henger uløselig sammen. Begge deler hører med til misjonærkallet uavhengig av hva som er hovedsaken i den enkelte misjonærs arbeidsinstruks.

Med hensyn til distinksjonen mellom lov og evangelium hører diakonien hjemme på lovens plan, den er uttrykk for Guds gode vilje for det kristne livet. Men kan ikke diakonien også være uttrykk for evangeliet? I Dnks *Plan for diakoni* (av 2010) heter det at diakonien er «evangeliet i handling». Digni bruker samme formulering i et dokument med tittelen *Hva mener Digni med diakonal identitet?* Formuleringen synes i sak å svare til en formulering vi finner i Manilamanifestet: at «evangeliet må bli synliggjort i våre liv som kristne». I LVFs dokument *Diakoni i kontekst* finner vi en tilsvarende formulering. Her blir diakonien definert

slik: «Diakoni er et svar på konkrete tilfeller av lidelse, nød og urettferdighet, en oppfyllelse av kjærlighetsbudet, og i alt dette et uttrykk for det kirken tror og bekjenner: Guds nåde – som helbreder verden.» (side 29). «Vi må forkynne evangeliet, om nødvendig med ord,» blir det av og til sagt. Betyr det at evangeliet formidles underforstått best ved gjerninger?

Hva menes med at diakonien er «evangeliet i handling» eller «synliggjørelse av evangeliet»? Vi for vår del vil framheve at diakonien dreier seg om å realisere *loven som Guds gode bud*, nestekjærligheten, og formaningene i Guds Ord. Det er *Guds gode bud* vi synliggjør i våre liv som kristne. De gode gjerningene alene forkynner *ikke* evangeliet. Det som kan synliggjøres gjennom diakoniens gode gjerninger, er to ting: *Guds gode bud* og *velgjørerens kjærlighet*. Diakonien demonstrerer i praksis Guds lov og bud. Slik viser kristne mennesker omsorg, slik er de gode forbilder. Med det forkynner de Guds gode bud– uten ord. Evangeliet kan ikke formidles gjennom de diakonale gjerninger alene. Det må formidles ved ord. «Hvordan kan de tro på en de ikke har hørt om? Og hvordan kan de høre uten at noen forkynner? ... Så kommer da troen av det budskapet en hører, og budskapet kommer av Kristi ord.» (Rom 10:14 og 17).

De siterte definisjonene kan vanskelig aksepteres uten at det blir presisert at *evangeliet* her må dreie seg om *Guds nåde virksom i den troende* (jf. Fil 2:13). Men skal det forstås at kristnes gode gjerninger er frukter av Guds nåde, må dette *forkynnes*. Det må forkynnes at de troendes diakonale gjerninger er uttrykk for evangeliet om at Gud ved Ånden og på grunn av Kristus rettferdiggjør, gjenføder, styrer, styrker og helliggjør den kristne til å gjøre godt. Når gjerningene blir tolket på denne måten gjennom forkynnelsen, kan de stadfeste evangeliet. Da kan de vitne om hva Gud av sin nåde gjør gjennom sitt folk. Uten den rammen som det *forkynte* evangeliet utgjør, kan ikke diakonien i seg selv forkynne evangeliet. At «vi elsker fordi han elsket oss først», kan ingen vite uten at noen forkynner det. Som rene handlinger uten tilknytning til forklarende forkynnelse er de gode gjerningene *ikke* evangelieformidling. Men de er like fullt diakonale gjerninger. En nærliggende fare ved å si at diakonien er evangeliet i handling, er at diakonien dermed kan komme til å bli regnet som en underavdeling under evangelieformidlingen.

Det hører altså *ikke* med til den karitative diakoniens målsetning å formidle evangeliet. Når evangeliet blir formidlet i en diakonal sammenheng, er dette en tjeneste med *Ordet*, som vi *ikke* bør inkludere i diakonibegrepet. Men selvsagt bør disse tjenestene gå hånd i hånd – så ofte som mulig. Poenget er at vi holder dem *fra* hverandre som to ulike og

selvstendige tjenester med ulik målsetning. Lov og evangelium går hånd i hånd, men det må skjelnes mellom dem.

Vi tar med et sitat fra strategimeldingen fra 2004, *Diakoni – fordi han elsket oss først*. Sitatet imøtegår Manilamanifestets tanke om at diakonien er «synliggjørelse av evangeliet»:

«Dersom diakonien finner sin legitimitet bare i det å være et synlig uttrykk for selve evangeliet, gjør vi diakonien til en underavdeling av evangeliseringen. ... Diakoni er ikke bare et middel eller et synlig uttrykk for evangeliet. Begge er de genuine bibelske anliggender som har sin rettmessige plass i ethvert kristent fellesskap og i ethvert kristent arbeid.» (side 11)

Videre vil vi si noe om diakonibegrepets forhold til misjonsbegrepet. Fra og med *Prinsippklæring om misjon* (1991) har alle NLM-dokumentene som har berørt diakonibegrepet, snakket om de to kall: diakonien og forkynnelsen av Guds Ord. Alle dokumentene er tydelige på at misjonsbegrepet favner begge deler. Vi tar med et sitat fra dokumentet *Herre, vis oss din vei: Visjonsdokument for perioden 2003-2007*, punkt 3.4: «Det er et todelt oppdrag som forplikter Jesu kirke og derfor også vår organisasjon. Vitnesbyrdet og de gode gjerningene, forkynnelsen og diakonien, må være integrerte deler både i vårt misjonsarbeid, forsamlingsarbeid og i et hvert kristenliv.» Strategimeldingen om diakoni fra 2004, *Diakoni – fordi han elsket oss først*, uttrykker seg slik: «Diakonien og evangeliseringen står begge på egne bein samtidig som de hører tett sammen og er gjensidig avhengig av hverandre. Derfor kan vi heller ikke skille forkynnelsen og diakonien. De skal være integrerte deler i ethvert misjonsarbeid, forsamlingsarbeid og kristenliv.» (side 11).

Uttrykkene «integrert misjon» og «helhetlig (holistisk) misjon» opptrer stadig i nyere misjonsteologisk litteratur. Det dreier seg om det vi nå har framhevet – at misjonsbegrepet favner både diakonien og forkynnelsen av Guds Ord der det glade budskapet om Kristus utgjør sentrum.

Diakonien forhold til velferdsstatens bistand og omsorgstjenester

Som påpekt ovenfor omtaler NLMs siste strategimelding (fra 2009) organisasjons- og intitusjonsdiakoni i internasjonal sammenheng som «bistand», og synes å regne bistandsprosjekter som noe annet enn diakoni. Vi vil her presisere at også prosjekter som gjerne betegnes som «bistand», er å regne som diakoni. Trosbaserte bistandsprosjekter kan ikke regnes som en sak på siden av diakonien, men som et av diakoniens uttrykk.

Kristnes diakoni og velferdsstatens hjelpetilbud, nødhjelp og bistand dreier seg alt sammen om omsorg og hjelp på skaperplanet. Men diakonien vil til forskjell fra velferdsstaten kjenne seg forpliktet på Guds bud i Guds Ord. Dessuten hører motivasjonen for diakonien hjemme på frelsesplanet: «Vi elsker fordi han elsket oss først.» Diakonien er trosbasert.

Statlig eller annen ikke-kristent fundert bistand kan ikke regnes som diakoni, siden slikt arbeid ikke er basert på den kristne tro. Den enkelte kristne og kristne organisasjoner som er involvert i bistandssamarbeid med ikke-kristne instanser, vil arbeide ut fra Kristi kjærlighet som motivasjon og drivkraft – og vil dermed kunne regne sin del av arbeidet som diakoni. For den ikke-kristne partnerorganisasjonen og for den enkelte ikke-kristne medarbeider i prosjektet vil denne typen motivasjon og drivkraft naturlig nok mangle, men uten at det trenger rokke ved den kristne samarbeidspartnerens forståelse av arbeidet som diakoni.

I praksis trenger ikke dette være problematisk. Også ikke-kristent bistandsarbeid kan fungere som bidrag til Guds opprettholdende gjerning på skaperplanet. Det overordnede perspektivet må være at de som misjonen samarbeider med, enten det er enkeltpersoner som en ansetter, eller organisasjoner og institusjoner, er opptatt av å ivareta de samme grunnleggende kristne verdiene som misjonen legger til grunn for arbeidet. For misjonen er det avgjørende at de som opplever behov for hjelp, får hjelp, og at arbeidet foregår innen kristenetiske rammer, med vekt på rettferdighet, tilgivelse og forsoning, og respekt for menneskeverdet, skaperverket, og menneskets evner og muligheter.

Diakonien kan således opptre med et tvetydig ansikt sett utenfra. Er det diakoni det dreier seg om, eller allment bistandsarbeid? I mange tilfeller er det bare den kristne motivasjonen og drivkraften for diakonien som entydig kan avdekke den som diakoni. Men *vitnemålet* om denne motivasjonen – forkynnelsen av den – er *ikke* en del av diakonien. Vitnemålet tilhører Ordets tjeneste. Ordets tjeneste bør i slike sammenhenger både oppfordre kristne til *diakonale tjenester* og forkynne for de som får hjelp, hvorfor de får hjelp, at det dreier seg om tro virksom i kjærlighet.

At en diakonal trosforutsetning ligger til grunn fra NLMs side, er spesielt viktig å framheve når vi samarbeider med ikke-kristne bistandsinstanser og enkeltpersoner. Fra misjonens side er alt bistandsarbeid å betrakte som diakoni. NLM vil være tydelig på at alt misjonens arbeid har sin forankring i troen og i Guds Ord, og således bæres av et kristent kall og en kristen motivasjon på et kristent verdigrunnlag.